

Postadres Postbus 9208, 3506 GE Utrecht

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
De heer mr. J.P.H. Donner
Postbus 90801
2509 LV Den Haag

Adviesgroep

T 0900 9690 (lokaal tarief)
F 030 66 30 000

www.fnvbondgenoten.nl

Datum
14 januari 2010

Doorkiesnummer
030-2738658

Ons kenmerk
04/HH/LK

Onderwerp
Commentaar FNV-vakbonden op nota
"Kabinetsstandpunt Medezeggenschap 2009"

Geachte heer,

Begin december 2009 heeft u uw notitie over wijzigingen in de WOR naar de 2e Kamer gestuurd. Uw notitie, met als titel "Kabinetsstandpunt Medezeggenschap 2009", geeft ons als de drie grootste FNV-vakbonden aanleiding om juist vanuit de praktijk van medezeggenschap een eerste signaal af te geven. Wij, staan elke dag in de praktijk en maken aan den lijve mee waar OR en PVT tegen aan lopen. In onderstaande alinea's willen we enkele praktijkproblemen de revue laten passeren. En onze aanbevelingen daarvoor geven. Later ontvangt u van de FNV-vakcentrale een uitgebreidere notitie.

Als werknemersorganisaties hechten wij groot belang aan een goed functionerende medezeggenschap. Medezeggenschap is voor de FNV een democratisch grondrecht van werknemers, dat hen in staat stelt mede vorm te geven aan de arbeidsverhoudingen en voor de eigen belangen op te komen. Daarom vinden wij dat ook de praktijk verbeterd dient te worden. Achtereenvolgens gaan we in op 1. Instellingsgraad en 'verdunding', 2. Kwaliteit OR-werk, 3. Inleveren OR-bevoegdheden en 4. De ondernemingsovereenkomst.

1. Instellingsgraad en 'verdunding'

Uw notitie schetst een positief beeld van de stand van zaken in de medezeggenschap. De OR wordt in het algemeen gewaardeerd, de instellingsgraad is min of meer constant en bij grote bedrijven lijkt het goed te gaan met de medezeggenschap. Wij delen uw conclusie dat de WOR voldoet als kader voor de medezeggenschap maar vinden het beeld dat het in het algemeen goed gaat met de medezeggenschap eenzijdig en te rooskleurig. Wat zien wij?

De instellingsgraad is teruggelopen van 76% naar 70%. Dus in 30% van de bedrijven en instellingen is er geen OR. Onderzoekers noemen als oorzaak de toename van het aantal kleinere ondernemingen. Wij zien daarnaast andere ontwikkelingen die de instellingsgraad negatief beïnvloeden, maar ook tendensen die het totaal aantal zetels in de medezeggenschap verminderen ('verduunning' van de medezeggenschap).

- De toename van het Angelsaksische topdown denken in het bedrijfsleven, waar minder ruimte is voor een ondernemingsraad met instemming- of adviesrecht. Daar is geen OR of de OR doet nauwelijks mee.
- Toename van ketenvorming; de kleine en verspreide eenheden belemmert het goed functioneren van medezeggenschap.
- Toename in het werken met flexkrachten en flexibele contracten, uitbesteding van allerlei bedrijfsfuncties. Voor veel van deze werknemers is er geen OR meer.
- Na schaalvergroting, in grote mate aan de orde bij bijvoorbeeld de zorginstellingen, komen grote en relatief zelfstandige bedrijfsonderdelen vaak zonder medezeggenschap te zitten.
- Opsplitsing van de instellingsgraad naar sectoren toont daarnaast nog dat de werkelijkheid nog ongunstiger is. Zelfs een grote sector als de metaal en techniek scoort thans onder de 50%. In het MKB is het nog minder.

Wij voorzien dat deze ontwikkelingen zich doorzetten, met verdere verzwakking van de medezeggenschap tot gevolg. Uw rooskleurige beeld is naar ons oordeel daarom onjuist. Hoe gaat u ervoor zorgen dat er wel overal medezeggenschap komt?

2. Kwaliteit OR-werk

De notitie schetst ook een te positief beeld over de kwaliteit van medezeggenschap. Wat kwaliteit van medezeggenschap betreft is enkele jaren geleden door het GBIO gepresenteerd dat 15% van de ondernemingsraden volwassen is, 30 á 40% wisselend resultaten boeken en 40 á 50% marginaal opereert. Dit spoort met peilingen die wij zelf regelmatig hebben uitgevoerd. Het blijft dus een totaalbeeld waar veel verbetering gewenst is. De aanname dat de gehele medezeggenschap nu 'volwassen' is, is wat ons betreft ver bezijden de werkelijkheid.

Wij betreuren ook dat het onderzoek naar de onderbenutting van bevoegdheden zich heeft beperkt tot grote concerns. Uw voorliggende notitie gaat voorbij aan de problemen dat het grootste deel van de ondernemingsraden maar weinig in de melk heeft te brokkelen.

Concluderen dat de WOR in zijn algemeenheid dus goed functioneert, volstaat in dit geval niet. Het gaat ook om de kwaliteit in het functioneren, en die is voor veel

ondernemingsraden te beperkt. De wet moet ook gezien deze situatie hen ondersteunen, bescherming bieden en uitdagen om kwaliteit in de medezeggenschap te waarborgen. Met welke voorstellen uit uw notitie denkt u dat 'af te dekken'? Hoe gaat u dit verder aanpakken?

3. Inleveren OR-bevoegdheden

Het ruimte bieden in de WOR aan het inleveren van bevoegdheden zet de medezeggenschapspraktijk verder onder druk. Ten aanzien van het 'ad hoc afzien van bevoegdheden' (bij 4.4) raden wij u daarom ten eerste af hierover met een wetswijziging te komen. Als 80-90% van de ondernemingsraden volgens onderzoek niet sterk genoeg is of zich niet sterk genoeg voelt, schuilt in deze wetaanpassing een risico. Dit blijkt ook uit de tekst van de recente SER-notitie, die op dit punt enerzijds de wens uit tot rechtszekerheid en anderzijds tracht de ondernemingsraad te beschermen.

Regelmatig zien wij bijvoorbeeld ondernemingsraden die zich niet willen bemoeien met een 'noodzakelijk reorganisatie', en later onder druk van de achterban toch hun taak oppakken. Geheimhouding en gebrek aan achterbancontact belet hen vaak om tot evenwichtige beoordeling van de situatie te komen. De voorgestelde aanpassing opent toch weer de deur naar het 'wegcontracteren' van bevoegdheden, waar juist het wetsvoorstel WMW eertijds op is ingetrokken vanwege de weerstand op dit punt!

4. De ondernemingsovereenkomst

Hetzelfde risico kleeft aan versterken van de rechtszekerheid rond 'de ondernemingsovereenkomst'. Uitgesloten moet zijn dat het minimum van de wet wordt aangetast door zo'n WOR artikel 32-overeenkomst.

Het adviesrecht WOR artikel 25 geldt bij 'belangenrijke' wijzigingen: bij een inkrimping (reorganisatie) of een investering bijvoorbeeld. In de praktijk blijkt behoefte om dit rekbare begrip 'belangrijk' te verduidelijken voor de eigen onderneming. Bijvoorbeeld door een belangrijke investering te koppelen aan een bedrag in euro's.

Maar een overeenkomst op het woord 'belangrijk' uit het adviesrecht kan de OR in een later stadium, in nieuwe omstandigheden, behoorlijk in de weg zitten. Een afspraak over de getalsgrens in euro's voor wat een 'belangrijke' investering is, gemaakt door een onervaren OR bijvoorbeeld, wanneer de werkgelegenheid aangetast wordt waar de OR toch invloed op wil uitoefenen. Een wettelijke regel zoals u overweegt, frustreert dan het werk van de OR.

Rond instemmingrecht moet het volslagen duidelijk zijn dat rechtszekerheid van ondernemingsovereenkomsten alleen kan slaan op bovenwettelijke bevoegdheden van de ondernemingsraad, en niet over interpretaties c.q. inperken van de basisrechten.

Vanwege het hoge percentage ondernemingsraden dat beperkt functioneert, raden wij u daarom af met een wetaanpassing op dit punt te komen. De ondernemingsovereenkomst is bedoeld om OR-bevoegdheden op te plussen en voor in de praktijk te verduidelijken, niet om te verminderen.

Al met al concluderen wij dat uw voorstellen de praktijk van het OR-werk niet echt verder helpen. Wij verzoeken u dringend om in uw vervolgstappen rekening te houden met onze aandachtspunten en aanbevelingen. Wij zijn graag bereid onze opvattingen en adviezen over een breder blikveld in een gesprek toe te (laten) lichten.

Hoogachtend,

Mevr. E. Dekkers
FNV Bondgenoten
Hoofdbestuurder

Mevr. J.F. van Pijpen
Abvakabo FNV
Hoofdbestuurder

Dhr. C. Ramdas
FNV Bouw
Hoofdbestuurder

Cc: Tweede Kamer commissie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid